

DANIEL KIECOL

LEONARDO DA VINCI

p. 2

Self portrait

Autoportrét

Autoportrét

Autoportret

Autoportret

Αυτοπροσωπογραφία

*c. 1512, Red chalk on paper/rudka na papíře/rudka na papieri/sangwina na papierze/cretă roșie pe hârtie/κόκκινη κιμωλία σε χαρτί,
33,3 × 21,3 cm, Biblioteca Reale, Torino*

KÖNEMANN

© 2016 koenemann.com GmbH

www.koenemann.com

© 2017 Vydavatelství SLOVART, Praha

© 2017 Vydavateľstvo SLOVART, Bratislava

© 2017 451F sp. z o.o., Polska

© 2017 Prior Media Group, București

© 2017 Retail World (Public), Greece and Cyprus

Concept, Project Management: koenemann.com GmbH

Text: Dr. Daniel Kiecol

Editing: Ruth Dangelmaier

Translations: David Nash (English), Marie Iljašenko (Czech),

Janka Jurečková (Slovak), Agnieszka Gadzała (Polish),

Ioana Hariton (Romanian), Sofia Giannoulaki (Greek)

Art Direction: Oliver Hessmann

Layout: Christoph Eiden

Picture credits: Bridgeman Images, akg-images gmbh (p. 18)

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced,
photocopied or duplicated in any form without the prior written
permission of the publisher.

ISBN 978-3-7419-1948-0 (international)

Typesetting ITEM, s. r. o., Bratislava

Printed in Spain by Liberdúplex

Contents Obsah Obsah Spis treści Cuprins Περιεχόμενα

- 6** À propos
Leonardo da Vinci—Renaissance artist par excellence
Leonardo da Vinci – ztělesnění renesančního génia
Leonardo da Vinci – renesančný umelec par excellence
Leonardo da Vinci – ideał artysty renesansu
Leonardo da Vinci-artist renescentist prin excelență
Λεονάρντο ντα Βίντσι – ένας κατέχοχην
καλλιτέχνης της Αναγέννησης
- 16 Paintings**
Malby
Malby
Obrazy
Picturi
Οι πίνακες
- 68 Drawings**
Kresby
Kresby
Rysunki
Desene
Τα σχέδια
- 128 Natural science studies**
Přírodovědné studie
Přírodovedné štúdie
Studia przyrodnicze
Studii de științele naturii
Μελέτη των φυσικών επιστημών
- 146 Anatomical studies**
Anatomické studie
Anatomické štúdie
Studia anatomiczne
Studii de anatomie
Μελέτη ανατομίας
- 158 Architectural studies**
Architektonické studie
Architektonické štúdie
Studia architektoniczne
Studii de arhitectură
Μελέτη αρχιτεκτονικής
- 168 Luca Pacioli's *De Divina Proportione***
Leonardovy ilustrace ke spisu Lucy
Pacioliho *De Divina Proportione*
Leonardove ilustrácie k dielu Lucu Pacioliho
De Divina Proportione
Ilustracje Leonarda do *De Divina Proportione* Luki Paciolego
De Divina Proportione de Luca Pacioli
Περί θείκης αναλογίας του Luca Pacioli
- 184 Leonardo as an inventor**
Leonardo jako vynálezce
Leonardo ako vynálezca
Leonardo jako wynalazca
Invenții
Λεονάρντο, ο εφευρέτης

À propos

Fight between a Dragon and a Lion

Zápas draka se lvem

Zápas draka s levom

Walka smoka i lwa

Lupta dintre un dragon și un leu

Μάχη ανάμεσα σε Δράκο και Λιοντάρι

Brown ink on paper/hnědá tuš na papíře/

hnedý tuš na papíři/brązowy tusz (bistr) na papierze/

cerneală maronie pe hârtie/καφέ μελάνι σε χαρτί,

Galleria degli Uffizi, Firenze

Leonardo da Vinci—

Renaissance artist par excellence

Although Leonardo da Vinci appears to us today as the embodiment of a Renaissance artist, he actually towers above even the most respected of his contemporaries. He was not only a pioneer of painting and drawing—stylistically, technically, and in his choice of subjects—but also in the sciences, and he was able to set out his ideas in theoretical form and, with his

Leonardo da Vinci – ztělesnění renesančního génia

Leonarda da Vinciho dnes vnímáme jako ztělesnění renesančního umělce, pravda je však taková, že své současníky, a to i ty nejtalentovanější, výrazně převyšoval. Byl průkopníkem nejen v oblasti malby a grafiky (ať už z hlediska stylu, formy, či námetu), ale také na poli vědeckém. Záznamy, ve kterých zformuloval své teoretické myšlenky, byly pro další generace nesmírným přínosem. Způsob,

Leonardo da Vinci – renesančný umelec par excellence

Leonardo da Vinci sa nám dnes javí ako stelesnenie renesančného umelca, no pravda je taká, že svojich súčasníkov vrátane tých najuznávanejších výrazne prevyšoval. Nielenže bol priekopníkom v oblasti umenia (či už z hľadiska štýlu, formy, alebo námetu) a vedy, ale nasledujúce generácie silno ovplyvnili aj jeho rukopisy, v ktorých sformuloval svoje

Leonardo da Vinci – ideał artysty renesansu

Leonardo da Vinci jawi nam się obecnie jako ucieleśnienie artysty renesansowego, ale w rzeczywistości wybiega daleko przed typowych przedstawicieli swej epoki – przerasta nawet najbardziej uznanych. Był bowiem nie tylko prekursorem malarstwa i rysunku pod względem stylistyki, techniki i tematyki, nie tylko śmiałym uczonym wyznaczającym

Leonardo da Vinci-artist renescentist prin excelență

Așa cum astăzi este considerat artistul renescentist prin excelență, Leonardo da Vinci era și pe timpul său cel mai admirat de către contemporanii săi. Nu a fost numai un pionier al picturii, desenului (în materie de stil, tehnică și tematică) sau în domeniul științei, ci a reușit să-și concretizeze ideile sub formă teoretică și să exercite o mare influență asupra generațiilor viitoare,

Λεονάρντο ντα Βίντσι – ένας κατεξοχήν καλλιτέχνης της Αναγέννησης

Αν και ο Λεονάρντο ντα Βίντσι φαίνεται σήμερα σαν την ενσάρκωση ενός αναγεννησιακού καλλιτέχνη, στην πραγματικότητα ξεπερνά και τον πιο αναγνωρισμένο από τους σύγχρονους του. Δεν ήταν μόνο ένας πρωτοπόρος της ζωγραφικής και του σχεδίου – στυλιστικά, τεχνικά και στην επιλογή των θεμάτων του – αλλά και στις επιστήμες, όντας ικανός να εκθέσει τις ιδέες του σε θεωρητική μορφή

Profile of ancient captain, also known as Condottiero (The Warlord)

Profil válečníka s helmou a pancířem

Profil starovekého bojovníka, známy aj ako Condottiero

Antyczny wojownik

Profilul unui căpitan în vârstă sau Condotierul

*Προφίλ ενός αρχαίου καπετάνιου, γνωστού
επίσης ως Condottiero (Ο πολέμαρχος)*

*Drawing in silverpoint on paper/stříbrná tužka na papíře/
strieborná ceruza na papieri/rysunek sztyftem srebrnym na papierze/
punct de argint pe hârtie/μολύβι με ασημένια μύτη σε χαρτί*

codices, exercise immense influence upon future generations. This holistic claim, the indissoluble connection between art and science, as well as to Christian traditions, and with reference to antiquity, made Leonardo a Renaissance polymath.

Leonardo da Vinci was born on 15 April 1452 in Vinci, near Florence, as the illegitimate son of the notary Piero da Vinci and a peasant girl, Caterina. In spite of his unpromising family circumstances, he seemed to have

jakým dokázal spojit umění a vědu, křesťanskou tradici a dědictví antiky, z něj činí vpravdě renesančního génia.

Leonardo se narodil 15. dubna 1452 ve Vinci nedaleko Florencie jako nemanželský syn notáře Pierra da Vinciho a děvččky Kateřiny. Nehledě na složitou rodinnou situaci vyrůstal ve šťastné a láskyplné atmosféře. Když mu bylo sedmnáct, odešel do Florencie, aby se tu stal učněm v dílně Andrey del Verrocchia, jednoho z nejvyhledávanějších malířů a sochařů

teoretické myšlienky. Všeobecná požiadavka jednoty umenia a vedy, ako aj kresťanskej tradície a návratov k antike urobila z Leonarda fenotyp renesančného človeka.

Leonardo da Vinci sa narodil 15. apríla 1452 vo Vinci nedaleko Florencie ako nemanželský syn notára Pierra da Vinci a sedliackeho dievčaťa menom Caterina. Napriek neľahkým rodinným pomerom sa zdá, že sa mu dostalo láskavej výchovy. Rodičia ho podporovali vo vzdelávaní,

Leonardo da Vinci's handwriting

Rukopis Leonarda da Vinciho

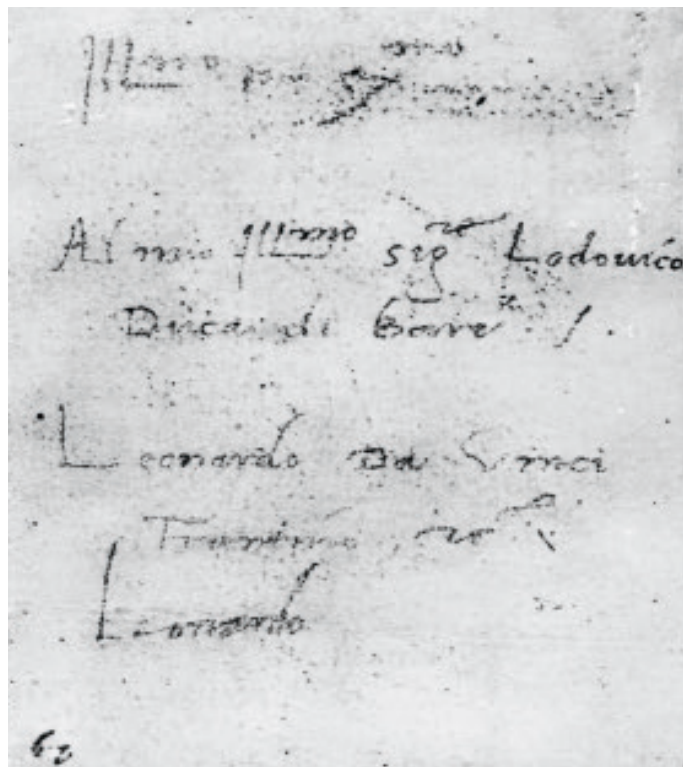
Rukopis Leonarda da Vinci

Rukopis Leonarda da Vinci

Caligrafia lui Leonardo da Vinci

Ο γραφικός χαρακτήρας του Λεονάρντο ντα Βίντσι

*Pen and ink on paper/perokresba na papíře/
perokresba na papieri/pióro i atrament na papierze/
pană și cerneală pe hârtie/πένα και μελάνι σε χαρτί,
Private collection*

nowe modele rozwiązań, ale potrafił też formułować teoretyczne wyniki swoich prac badawczych, a wywiedzione z nich zasady i prawa wywarły ogromny wpływ na późniejsze pokolenia. Całościowe ujmowanie zjawisk, ściśle wiązanie sztuki z nauką oraz tradycji chrześcijańskiej z dziedzictwem antyku czyni z niego ideał człowieka renesansu.

Leonardo da Vinci przyszedł na świat niedaleko Florencji jako nieślubny syn notariusza Piero da Vinci i wiejskiej dziewczyny Catariny. Mimo trudnych

prin manuscrisele rămase. Această exigență complexă bazată pe uniunea indisolubilă între artă și știință, dar și între tradiția creștină și reînnoirea la antichitate, îi permite lui Leonardo să devină fenotipul omului renescentist.

Leonardo da Vinci, fiul ilegitim al notarului Piero da Vinci și al unei tinere țărănci, Caterina, se naște pe 15 aprilie 1452 la Vinci, în apropiere de Florența. În ciuda condițiilor familiale dificile, Leonardo pare să fi avut parte de o educație atentă și stimulativă ce l-a

kai, μαζί με τους κώδικές του, να ασκήσει τεράστια επιρροή στις επόμενες γενιές. Αυτή η ολιστική αξίωση, η αδιάλυτη σχέση μεταξύ τέχνης και επιστήμης, καθώς και οι Χριστιανικές παραδόσεις και η αναφορά στην αρχαιότητα, έκαναν τον Λεονάρντο έναν πολυμαθή της Αναγέννησης.

Ο Λεονάρντο ντα Βίντσι γεννήθηκε την 15^η Απριλίου 1452 στο Βίντσι, κοντά στη Φλωρεντία, ως ο νόθος γιός του συμβολαιογράφου Πιέρο ντα Βίντσι και μιας νεαρής χωριατοπούλας, της Κατερίνας. Παρόλη τη μη πολλά υποσχόμενη

Sketch of a man and two birds

Skica muže a dvou ptáků

Skica muža a dvoch vtákov

Szkic człowieka i dwóch ptaków

Schiță pentru un om și două păsări

Σχέδιο ενός άντρα και δυο πουλιών

*Brown chalk on paper/hnědá křída na papíře/
hnedá krieda na papieri/brązowa kredka na papierze/
cretă maronie pe hârtie/καφέ κιμωλία σε χαρτί,
Bibliothèque de l'Institut de France, Paris*

enjoyed a considerate and supportive upbringing, which eventually led him to Florence at the age of 17 where he became a pupil of Andrea del Verrocchio, the most sought-after painter and sculptor of the time. His entry into the Guild of St. Luke, around 1472, marked the formal completion of his training. However, Leonardo stayed on for another ten years in Florence.

At the instigation of the Medici, Leonardo recommended himself, in a letter, to Ludovico Sforza, the mighty Duke of Milan and consequently went to Lombardy at the beginning of the 1480s. His time in Milan produced not only masterpieces such as *The Last Supper* and *The Virgin of the Rocks*, but also his intensive study of scientific

té doby. Studia formálně ukončil roku 1472, kdy byl přijat do cechu sv. Lukáše. Ve Florencii zůstal dalších deset let.

Na podnět Medicejských nabídl Leonardo v dopise své služby milánskému knížeti Ludoviku Sforzovi a zanedlouho poté, na začátku roku 1480, se vydal do Lombardie. Právě zde, v Miláně, vytvořil svá mistrovská díla jako *Poslední večeře* a *Madona ve skalách* a zároveň se věnoval intenzivnímu studiu přírodních jevů a nejrůznějších technických problémů, o čemž svědčí množství zápisků a skic. Když v roce 1499 přišel jeho mecenáš o postavení, musel umělec Milán opustit. Nastala dlouhá léta putování: pobýval v Mantově,

takže ako sedemnásťročný odišiel do Florencie, kde nastúpil ako učeň do dielne Andreu del Verrocchia, najvyhládávanejšieho maliara a sochára tých čias. Učňovské roky formálne ukončil okolo roku 1472 vstupom do Cechu sv. Lukáša, no vo Florencii ostal ešte ďalších desať rokov.

Na podnet Mediciovcov písomne ponúkol svoje služby mocnému milánskému vojvodovi Ludovicovi Sforzovi a začiatkom osemdesiatych rokov 15. storočia sa vydal do Lombardska. Počas pobytu v Miláne vytvoril majstrovské diela ako *Posledná večera* či *Madona v skalách*, ale zároveň sa pohrúžil do intenzívneho štúdia prírodných

Study of the different aerodynamic qualities of varying forms

Studie aerodynamických vlastností různých tvarů

Štúdia aerodynamických vlastností rozmanitých tvarov

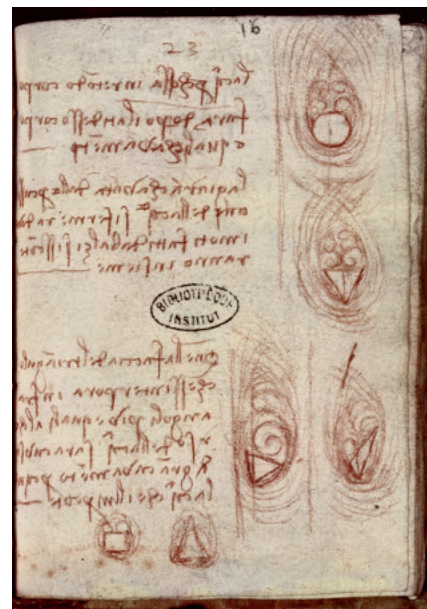
Studium różnic aerodynamicznych w zależności od różnych form

Studiul proprietăților aerodinamice ale diverselor forme

Μελέτη πάνω στις ιδιότητες των διαφορετικών αεροδυναμικών μορφών

*Brown chalk on paper/hnědá křída na papíře/hnedá krieda na papieri/
brązowa kredka na papierze/cretă maronie pe hârtie/καφέ κιμωλία σε χαρτί,*

Bibliothèque de l'Institut de France, Paris

warunków rodzinnych otrzymał troskliwe wychowanie i wsparcie w rozwijaniu talentu.

W wieku 17 lat wyjechał do Florencji, gdzie został uczniem Andrei Verrocchia – najbardziej wówczas wziętego malarza i rzeźbiarza. Leonardo formalnie zakończył naukę w 1472 roku, kiedy wstąpił do Bractwa św. Łukasza – gildii malarzy we Florencji. Pozostał w tym mieście jeszcze przez dziesięć lat.

Za namową Medyceuszy Leonardo wysłał list do potężnego księcia Mediolanu, Ludovica Sforzy, w którym przedstawił się i polecił mu swoje usługi. Na początku lat osiemdziesiątych XV wieku wyjechał do Lombardii, do Mediolanu. Stworzył tam nie tylko takie dzieła, jak „Ostatnia wieczerza”

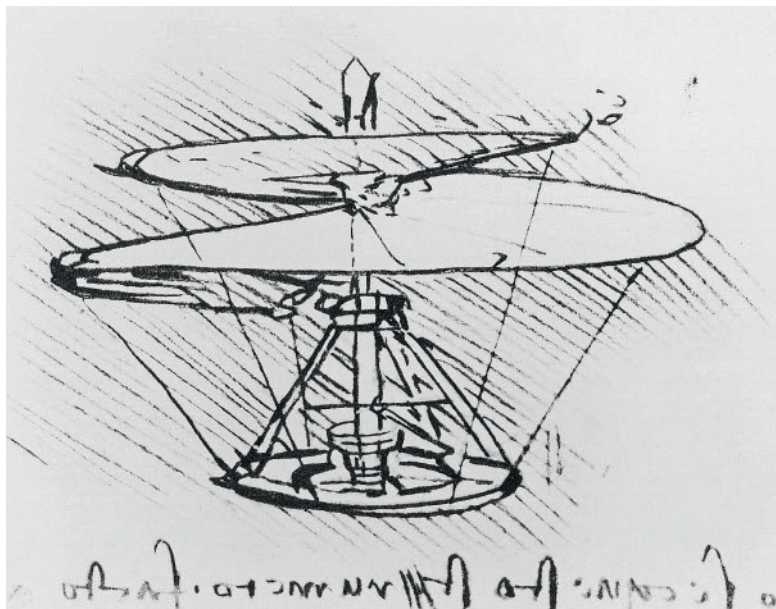
condus la Florența la vârsta de 17 ani, unde devine elev în atelierul lui Andrea del Verrocchio- pictor și sculptor foarte apreciat la acea vreme. În jurul anului 1472, admiterea sa în cadrul gildei San Luca marchează finalul formării sale dar Leonardo mai rămâne încă zece ani la Florența.

La inițiativa familiei Medici, Leonardo se recomandă printr-o scrisoare ducelui de Milano, Ludovico Sforza, mutându-se în Lombardia, în anii 1480. La Milano realizează capodopere precum *Cina cea de taină* sau *Fecioara între stânci* și devine interesat de studii științifice despre fenomene naturale și probleme tehnice, preocupări ce își găsesc expresia în nenumărate desene și schițe.

După ce mecena al său a fost asasinat

oikogeneiakă catastrofă, είχε συνετή και υποστηρικτική ανατροφή και στην ηλικία των 17 ετών έφτασε στη Φλωρεντία, όπου μαθήτευσε κοντά στον Andrea del Verrocchio, τον γνωστότερο και πλέον δημοφιλή ζωγράφο και γλύπτη της εποχής. Η είσοδός του στη συντεχνία του Αγ. Λουκά, περί το 1472, σηματοδότησε το τέλος των σπουδών του. Παρόλα αυτά, ο Leonardo παρέμεινε για άλλα δέκα χρόνια στη Φλωρεντία.

Οι Μέδικοι τον παρακίνησαν να επικοινωνήσει με τον Λυδονίκο Σφορζα, τον πανίσχυρο Δούκα του Μιλάνου και έτσι βρέθηκε στη Λομβαρδία, στις αρχές του 1480. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Μιλάνο, δημιούργησε αριστουργήματα όπως ο *Μυστικός Δείπνος* και η *Παρθένος των Βράχων*. Ταυτόχρονα, αφιερώθηκε

Detail of a design for a flying machine

Detail návrhu létajícího stroje

Detail náčrtu lietajúceho stroja

Detal projektu maszyny latającej

Detaliu dintr-un proiect pentru
o mașină zburătoare

Λεπτομέρεια για μια μηχανή πτήσης

c. 1488, Pen and ink on paper/
perokresba na papíře/perokresba na papieri/
pióro i tusz na papierze/panā ši cernealā
pe hârtie/πένα και μελάνι σε χαρτί,
Bibliothèque de l'Institut de France, Paris

phenomena and technical problems, which was reflected in countless records and sketches. When his patron was overthrown in 1499, Leonardo had to leave the city and spent some years as an itinerant, living in Mantua and Venice amongst other towns and then, after 1503, again in Florence. His most famous work, the *Mona Lisa*, was created during this period. The year 1508 saw him begin his second stay in Milan, this time at the request of the French king's governor, Charles d'Amboise. In 1513, following the death of this influential patron, Leonardo transferred to Rome at the invitation of Giuliano di Lorenzo de' Medici, the younger brother of the new Pope, Leo X. Here, he moved into the Belvedere in the Vatican and met again with old friends,

Benátkách a dalších městech, než se v roce 1503 vrátil zpět do Florencie. Jeho nejslavnější obraz *Mona Lisa* vznikl právě v této době. V roce 1508 se opět přesunul do Milána, tentokrát na pozvání francouzského místodržícího Charlese d'Amboise. V roce 1513, po smrti svého vlivného mecenáše, přijal pozvání Giuliana de Medici, mladšího bratra nového papeže Lva X., a odcestoval do Říma. Ubytoval se v paláci Belvedere ve Vatikáně a znovu se setkal se svými starými přáteli, včetně Bramanta a Lucy Pacioliho.

V roce 1516 se Leonardo vydal na svou dosud největší cestu, do zámku Cloux nedaleko Amboise v údolí Loiry, kam ho pozval francouzský

javov a technických problémů všeho druhu, o čem svědčí nespočetné množství zápisků a skic. Po zvrhnutí svého mecenáše musel Leonardo místo v roce 1499 opustit a začalo se dlouhé období putování. Istý čas pobýval v Mantově, v Benátkách a v roce 1503 se vrátil do Florencie. Z tohoto období pochází i jeho nejslavnější dílo *Mona Lisa*. V roce 1508 ho však už najdeme opět v Miláně, tentoraz na žádost francouzského správce města Charlese d'Amboise. Po smrti svého vlivného patrona přijal v roce 1513 pozvání Giuliana de Medici, mladšího bratra novozvoleného papeže Lva X., a přesunul se do Říma, kde se ubytoval v paláci

**Reconstruction of da Vinci's design for a helicopter
or aerial screw from *Manuscript B***

**Rekonstrukce da Vinciho návrhu helikoptéry
nebo vrtule z *Pařížského rukopisu B***

**Rekonstrukcia Leonardovho náčrtu helikoptéry
alebo vrtule z *Parížskeho rukopisu B***

Model śmigła helikoptera projektu Leonarda z *Manuskryptu Paryskiego B*

**Reconstituirea unui proiect al lui da Vinci pentru un elicopter
sau şurub elicoidal, extras din *Manuscrisul Parizian B***

**Αναπαραγωγή ενός σχεδίου του Ντα Βίντσι για ελικόπτερο
ή εναέριας βίδας, από το *Manuscript B***

*Wood, cloth and string/dřevo, látka a provázek/drevo, látka a povraz/
drewno, płótno, linka/lemn, pânză, sfoară/ξύλο, ύφασμα και σπάγγος,
Museo Leonardiano, Vinci*

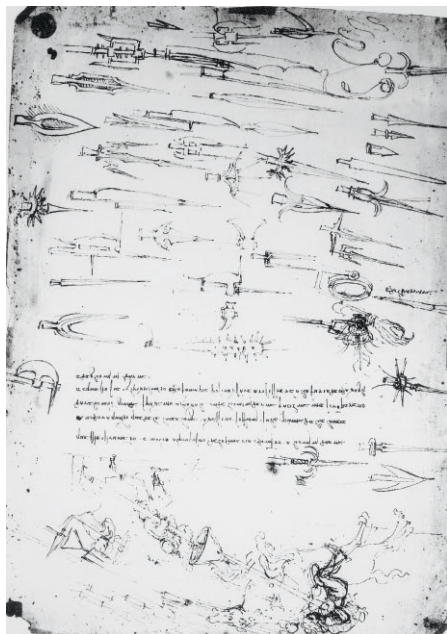

czy „Madonna w grocie”, lecz prowadził wtedy również intensywne prace nad zjawiskami fizycznymi i rozwiązywał problemy techniczne, co znalazło odbicie w niezliczonych notatkach i szkicach.

Gdy w 1499 roku jego mecenas Sforza stracił władzę, Leonardo musiał opuścić miasto. Rozpoczęły się wtedy dla niego długie lata wędrówek – mieszkał m.in. w Mantui i Wenecji, a od 1503 roku ponownie we Florencji. W tym czasie powstało jego najbardziej znane dzieło, „Mona Lisa”. W 1508 roku na zaproszenie namiestnika króla francuskiego, Charlesa d'Amboise, Leonard znów powraca do Florencji. W 1513 roku, gdy zmarł również i ten wpływowy mecenas, artysta

de către francezi în 1499, Leonardo părăsește orașul și începe o perioadă lungă de pribegie. În tot acest timp locuieste, printre altele, la Mantova și la Veneția, iar în anul 1503 se va întoarce la Florența. Celebra sa lucrare, *Mona Lisa*, a fost realizată în această perioadă. Cinci ani mai târziu Leonardo se stabilește pentru a doua oară la Milano, de data aceasta în urma invitației guvernatorului francez, Charles d'Amboise. În 1513, după decesul influentului său protector, artistul acceptă invitația lui Giuliano di Lorenzo de Medici, fratele tânăr al noului Papă Leo X, și se mută la Roma. Acolo, este găzduit în Palatul Belvedere la Vatican, unde își reîntâlnește vechi prieteni precum Bramante sau matematicianul Luca Pacioli.

στην εντατική μελέτη επιστημονικών φαινομένων και τεχνικών προβλημάτων, που αντανακλάται σε αμέτρητα σχέδια και σημειώσεις. Όταν ο πάτερωνάς του ανατράπηκε, το 1499, από τους Γάλλους νικητές, ο Λεονάρντο αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πόλη. Άρχισε τότε μια μακρά περίοδος ταξιδιών γι' αυτόν, με παραμονή στη Μάντοβα, τη Βενετία και άλλες πόλεις και μετά το 1503, επέστρεψε στη Φλωρεντία. Εκείνη την περίοδο δημιούργησε το διασημότερό του έργο, το πορτρέτο της Lisa Gherardini, σύζυγο του Francesco del Giocondo, που ονομάστηκε Μόνα Λίζα, ή Τζοκόντα. Το 1508, ξεκίνησε τη δεύτερη παραμονή του στο Μιλάνο, μετά από πρόσκληση του Charles d' Amboise, Γάλλου κυβερνήτη της κατεχόμενης πόλης. Το 1513, μετά τον θάνατο του ισχυρού

Study of horsemen in combat and foot soldiers and halberds

Studijní list s bojujícími pěšáky, jezdci a halapartnami

Štúdia bojujúcich jazdcov a pešiakov a halapartní

Studium jeźdźca w walce, piechoty i halabard

Studiu pentru călăreți în luptă, pedestrași și halebarde

Μελέτη του ιππικού και του πεζικού με αλαβάρδες στη μάχη

1485–88, Pen and ink on paper/perokresba na papíře/perokresba na papieri/
pióro i atrament na papierze/panā ši cerneală pe hârtie/πένα και μελάνι σε χαρτί,
Galleria dell' Accademia, Venezia

including Bramante and Luca Pacioli.

In 1516, Leonardo, accompanied by at least three of his most important paintings (the *Mona Lisa*, the *Virgin and Child with St. Anne*, and *St. John the Baptist*), went on his last great journey, following an invitation from King Francis I, to Cloux Castle, near Amboise in the Loire Valley. He lived there for three more years, until his death on 2 May 1519.

král František I. S sebou si vezl svá nejslavnější díla, *Monu Lisu*, *Svatou Annu samotřetí*, *Sv. Jana Křtitele*. Zde zůstal déle než tři roky, až do své smrti 2. května 1519.

Belvedere vo Vatikáne a zvlátal sa so svojimi starými priateľmi vrátane Bramanteho a Lucu Pacioliho.

V roku 1516 zbalil svoje najvýznamnejšie diela (*Mona Lisa*, *Madona s dieťaťom a sv. Anna*, *Sv. Ján Krstiteľ*) a vydal sa na svoju poslednú veľkú cestu. Zvyšné tri roky života strávil na zámku Cloux pri Amboise v údolí Loiry, kam ho pozval francúzsky kráľ František I. Zomrel 2. mája 1519.

Codex Atlanticus

Mortars firing stones over a wall into a fort

Hmoždíře střílející dělové koule za hradby

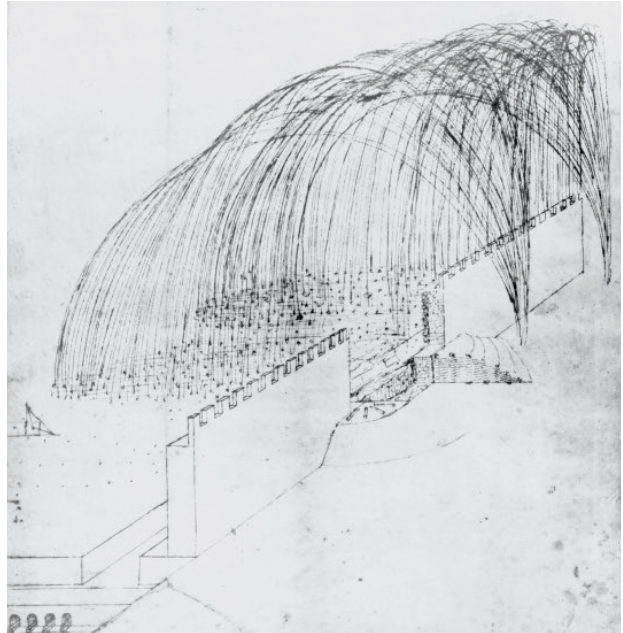
Balistické mažiare strieľajúce kamene
ponad hradby do pevnosti

Grad kul armatnich ponad murami obronnymi

Mortiere aruncând pietre peste zidul unei fortărețe

Ολμοβόλα εκτοξεύουν πέτρες πάνω από
ένα τείχος μέσα σ' ένα κάστρο

*Pen and ink on paper/perokresba na papíře/
perokresba na papieri/pióro i atrament na papierze/
panā ŝi cerneală pe hârtie/πένα και μελάνι σε χαρτί,
Biblioteca Ambrosiana, Milano*

przeniósł się do Rzymu na zaproszenie tamtejszego władcy, Juliana Medyceusza (syna Wawrzyńca), młodszego brata nowego papieża Leona X. Zamieszkał w watykańskim Belwederze i znowu spotkał dawnych przyjaciół, takich jak Bramante czy Luca Pacioli.

W 1516 roku Leonardo udał się wreszcie w ostatnią swoją wielką podróż – król Franciszek I obdarował go posiadłością Cloux w pobliżu Amboise w dolinie Loary. Artysta zabrał ze sobą trzy swoje najważniejsze obrazy. Były to: „Mona Lisa”, „Święta Anna Samotrzeć” i „Jan Chrzciciel”. Mieszkał tam jeszcze trzy lata. Zmarł 2 maja 1519 roku.

Onorând invitația regelui Francisc I, Leonardo își începe ultima sa călătorie. Acompaniat de cel puțin trei dintre lucrările sale cele mai importante (*Mona Lisa, Sf. Ana cu Fecioara și pruncul, Sf. Ioan Botezătorul*) pleacă în Franța, pe Valea Loirei lângă Amboise, la castelul Clos Lucé. După numai trei ani, Leonardo da Vinci moare pe 2 mai 1519.

πάτρωνά του, ο Λεονάρντο πήγε στη Ρώμη μετά από πρόσκληση του Giuliano di Lorenzo de' Medici, του μικρότερου αδελφού του νέου Πάπα, Λέοντα Ι'. Έμεινε στα ανάκτορα Μπελβεντέρε στο Βατικανό, όπου βρήκε ξανά παλιούς του φίλους, όπως τον ζωγράφο Bramante και τον μαθηματικό Luca Pacioli.

Το 1516, ο Λεονάρντο, παίρνοντας μερικούς πίνακές του (Μόνα Λίζα, η Αγία Άννα, η Παναγία και το Βρέφος και ο Άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής), ξεκίνησε μετά από πρόσκληση του Βασιλιά Φραγκίσκου 1^{ου} για το τελευταίο του ταξίδι, στο κάστρο Cloux, κοντά στην Amboise, στην κοιλάδα του Λίγηρα. Έζησε εκεί για τρία χρόνια, έως τον θάνατό του, στις 2 Μαΐου 1519.